

Халеменик Ю.С., Державний
вищий навчальний заклад
«Запорізький національний
університет»

ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ І НАУКОВЦІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УКРАЇНІ

Сучасна професійна підготовка компетентних фахівців має орієнтуватись на перспективи міжнародної співпраці, забезпечення мобільності науковців, викладачів у межах глобального освітньо-наукового простору. Приведення такої підготовки у відповідність до світових стандартів вищої освіти посилює значущість її іншомовного компонента. Отже, як зазначають науковці О. Василенко [1], Д. Демченко [2],

О. Нітенко [4] від вітчизняних науково-педагогічних працівників вимагається якісне виконання професійних функцій як в україномовному, так і в іншомовному середовищі.

Розвиток іншомовної професійної компетентності науково-педагогічного персоналу повинен ґрунтуватися на загальнодидактичних принципах і конкретизуватися андрагогічними і специфічними принципами навчання. До загальнодидактичних принципів нами віднесено: науковість у професійному навчанні, системність й послідовність, наступність, зв'язок теорії з практикою. Ці принципи забезпечують засвоєння дорослими теоретичного фонетико-

граматичного матеріалу на основі прикладних умінь та навичок; сприяють адекватному розумінню змісту кожного іншомовного терміна та його змістового розрізнення, правильному їх поясненню та оволодінню прийомами іншомовного словотворення, збагаченню словникового запасу викладачів і науковців іншомовною професійно-спрямованою лексикою, пов'язаною з науковим стилем мовлення і термінотворенням, а також характеризують оперування вміннями іншомовного діалогічного мовлення та правилами ділового етикету, що впливають на усне іншомовне професійне спілкування та ведення ділової кореспонденції [2].

Російський педагог С. Змєйов вказує, що для вдосконалення професійної компетентності фахівців важливими є андрагогічні принципи, які покладені в основу теорії навчання дорослих: індивідуалізація навчання, контекстність навчання, пріоритет самостійного навчання, актуалізація результатів навчання, опора на досвід дорослого учня, спільна діяльність, ефективність навчання, усвідомленість навчання, системність навчання, розвиток освітніх потреб [3]. Зазначимо, що визначені принципи передбачають реалізацію чотирьох видів індивідуалізації: мотивуючу, регулюючу, розвивальну та соціокультурну. Здійснення всебічної індивідуалізації дає можливість врахувати індивідуально-психологічні особливості викладачів і науковців, що значно впливає на успішність оволодіння іншомовною мовленнєвою діяльністю. Отже, андрагогічні принципи характеризують специфіку суб'єкт- суб'єктної взаємодії в процесі розвитку іншомовної професійної компетентності науково-педагогічного персоналу, обумовлюють вибір оптимальних технологій навчання викладачів і науковців, сприяють комплексному аналізу професійних й особистісних якостей дорослих.

Специфічні принципи навчання дорослих в процесі розвитку іншомовної професійної компетентності науково-педагогічного персоналу вишів, на наш погляд, - це принципи діагностичності, інваріативності та варіативності, адаптивності навчального матеріалу, компетентності та інформаційної технологічності. Так, принцип діагностичності передбачає забезпечення вимірювань рівнів засвоєння іноземних мов дорослими в процесі розвитку їхньої іншомовної професійної компетентності. Згідно з ним, зміст

навчання науково-педагогічних працівників будується у відповідності до встановлених у них рівнів іншомовної професійної компетентності. Принцип інваріативності та варіативності характеризує властивості викладачів і науковців, їх професійний досвід. На основі цього принципу слід розробляти індивідуальні плани-графіки для самостійного вдосконалення іншомовної професійної компетентності. Принцип адаптивності навчального матеріалу розуміємо як пристосування змістовних модулів до особистісної і професійної спрямованості науково-педагогічних працівників. Принцип компетентності передбачає аналіз складових професійної діяльності викладачів і науковців відповідно до вимог суспільства. Принцип інформаційної технологічності забезпечує поетапне формування у науково-педагогічних працівників готовності до розвитку іншомовної професійної компетентності та передбачає використання педагогічно доцільних в навчанні дорослих інформаційних технологій.

Таким чином, визначені принципи дають змогу цілісно, у діалектичній єдності обґрунтовувати розвиток іншомовної професійної компетентності викладачів і науковців вітчизняних вишів. В перспективі плануємо визначити методологічні підходи до розвитку іншомовної професійної компетентності науково- педагогічних працівників в умовах неформальної освіти.

Список використаних джерел

1. Василенко О. В. Неформальна освіта дорослих: нове соціально-освітнє явище / О. В. Василенко // [Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи](#). - 2013. - Вип. 7. - С. 35-44.
2. Демченко Д. І. Формування професійної іншомовної компетентності майбутніх юристів у фаховій підготовці : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Діна Ісхаківна Демченко. - Харків, 2010. - 21 с.
3. Змеєв С. И. Андрагогика: основы теории и технологии обучения взрослых : [монография] / С. И. Змеєв. - М. : ПЕР СЭ, 2003. - 208 с.
4. Нітенко О. В. Сучасні тенденції розвитку інноваційних технологій в іншомовній підготовці фахівців із права / О.В. Нітенко // Педагогічний процес: теорія і практика : зб. наук. пр. : К., 2014. - № 2. - С. 65-69.